

Скарбек Віталій Ігорович

ст. гр. Ф-41, ТНЕУ

Науковий керівник – д.е.н., професор Тулай О. І.

РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Наповнення доходної частини бюджету держави є основною метою державної політики у сфері податків. Обсяги фінансування видатків місцевих бюджетів повністю залежать від ефективності діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення коштів. Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування є одним із найголовніших завдань на шляху до перетворення місцевих бюджетів у ефективний інструмент соціально-економічного розвитку територій.

Сьогодні гостро постала проблема вироблення дієвого механізму, який би визначив нові принципи формування місцевих бюджетів, чітке розмежування функцій і повноважень усіх рівнів влади. При цьому питання бюджетної політики, оподаткування і міжбюджетних відносин повинні розглядатись і вирішуватись комплексно, оскільки вони тісно взаємопов'язані, і жоден із цих елементів не може бути реформованим без врахування інших [1].

Одним із важливих джерел власних доходів бюджетів органів місцевого самоврядування є місцеві податки і збори. Запровадження та встановлення розміру податків та зборів (в межах, визначених Податковим кодексом України) належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування. У частині місцевих податків та зборів місцева влада має певну самостійність. Сьогодні до повноважень органів місцевого самоврядування належить: прийняття рішення щодо встановлення місцевих податків та зборів, зміни розміру ставок, об'єкта оподаткування, порядку справляння та надання пільг [2].

У Податковому кодексі України визначено перелік місцевих податків і зборів. Так, до місцевих податків і зборів належать: єдиний податок; податок на майно, який включає податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; податок на землю та транспортний податок; туристичний збір та збір за місця для паркування транспортних засобів.

Єдиний податок (ЄП) – це податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності, які обрали спрощену систему оподаткування. Платники єдиного податку поділяються на 4 групи:

– 1 група – це фізичні особи – підприємці, які здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та проводять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню;

– 2 група – це фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та населенню; виробництво та продаж товарів; діяльність у сфері ресторанного господарства;

– 3 група – це фізичні особи – підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання, будь-якої організаційно-правової форми;

– 4 група – це сільськогосподарські товаровиробники.

Платники єдиного податку, до якої б групи вони не належали, повинні вести розрахунки за товари, послуги або виконані роботи виключно в грошовій готівковій або безготівковій формах [3].

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Місцеві ради самостійно приймають рішення про необхідність справляння цього збору на території громади. Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк. Базою справляння збору є вартість усього періоду проживання в готелях та інших закладах готельного типу, санаторно-курортних закладах, будинках, квартирах, що належать на праві власності фізичним особам, за вирахуванням податку на додану вартість [4].

Збір за місця для паркування – це плата за провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках. Платниками збору за місця для паркування транспортних засобів є юридичні та фізичні особи – підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках. Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги, які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів [5].

Отже, місцеві податки та збори є одним із дієвих механізмів формування ресурсного потенціалу органів місцевого самоврядування та джерелом соціального та економічного розвитку територій громад.

Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів є одним із пріоритетних завдань для органів місцевого самоврядування. Це, в свою чергу, сприятиме посиленню фінансової стійкості та самостійності місцевих бюджетів, ефективності використання наявного фіскального потенціалу відповідних територій і, як наслідок, покращання рівня та якості послуг, що надаються жителям громад.

Література:

1. Місцеві податки і збори – вагомий крок до покращення життя громад URL: <http://zak.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/344975.html> (дата звернення: 28.01.2019).
2. Кириленко, О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) : моногр. К. : НІОС, 2000. – 384 с. (дата звернення: 25.01.2019).
3. Єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва // Юридична енциклопедія : [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] – К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2 : Д – Й. – 744 с.
4. Бабін І. І. Податкове право України: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. С. 483–485.
5. Збір за місця для паркування транспортних засобів. URL: <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/178898.html> (дата звернення: 27.01.2019).
6. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні доміанти та діалектична єдність : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 416 с.
7. Тулай О. І., Марчук А. П. Доходи місцевих бюджетів України та міжнародно-правові стандарти: проблеми імплементації. Підприємництво, господарство і право. 2013. №4 (208). С. 94–97.
7. Тулай О. І. Марчук А. П. Підвищення фіскальної ролі податкових надходжень у формуванні місцевих бюджетів. Світ фінансів. 2013. №3. С. 107–117.
8. Тулай О. І. Планування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах дефіциту фінансових ресурсів. Світ фінансів. 2009. Вип. 4 (21). С. 89–98.
9. Тулай О. І. Проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів та напрямки їхнього вирішення. Наука молода : зб. наук. праць молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. 2007. Вип. 8. С. 109–114.
10. Тулай О. І., Тріпак М. М. Тенденції формування доходів місцевих бюджетів. Світ фінансів. 2011. Вип. 4. С. 91–100.
11. Kozarezenko L., Petrushenko Y., Tulai O. (2018). Innovation in Public Finance Management of Sustainable Human Development. Marketing and Management of Innovations, 4, 191-202.